

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ**

**Αριθμός Γνωμοδότησης 12/2017
ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΤΜΗΜΑ ΣΤ΄**

Συνεδρίαση της 18ης Ιανουαρίου 2017

Σύνθεση:

Πρόεδρος: Ιωάννης-Κωνσταντίνος Χαλκιάς, Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Μέλη: Παρασκευάς Βαρελάς, Θεόδωρος Ψυχογιός, Γεώργιος Κανελλόπουλος, Βασιλική Τύρου, Νικόλαος Δασκαλαντωνάκης, Γαρυφαλιά Σκιάνη, Γεώργιος Ανδρέου, Νομικοί Σύμβουλοι του Κράτους.

Αριθμός Ερωτήματος : Το έγγραφο Φ.800/77/127795/Σ.406/19-2-2016 του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας (Γενική Διεύθυνση Οικονομικού Σχεδιασμού και Υποστήριξης, Διεύθυνση Οικονομικού, Τμήμα Οικονομικής Μέριμνας και Λογιστικού), που υπογράφεται από τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας.

Περίληψη ερωτήματος: Εάν η στέγαση στρατιωτικών στελεχών και των οικογενειών τους σε στρατιωτικά οικήματα των Ενόπλων Δυνάμεων, εντός ή εκτός του χώρου των στρατιωτικών μονάδων, εξομοιούται με χρήση των οικημάτων αυτών από το Δημόσιο, με συνέπεια τα ως άνω στελέχη να απολαύουν της προβλεπόμενης, από το άρθρο 82 του Β.Δ. 24-9/1958, απαλλαγής από τα σχετικά δημοτικά τέλη.

Εισηγήτρια: Γεωργία Καπόρη, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

=====

Για το ως άνω ερώτημα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, γνωμοδότησε ως εξής:

ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Από το έγγραφο του ερωτήματος, με αριθμό Φ. 800/77/127795/Σ.406/19-2-2016, τα συμπληρωματικά στοιχεία που περιέχονται στα έγγραφα με αριθμούς Φ.800 /314/138388/18-10-2016 και Φ.800/390/140418/Σ.3597/25-11-2016, τα συνημμένα σε αυτά και τα λοιπά στοιχεία του φακέλου, προκύπτουν τα ακόλουθα:

1. Από την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 82 του Β.Δ 24-9/1958, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, περί απαλλαγής του Ελληνικού Δημοσίου από την καταβολή κάθε δημοτικού φόρου, τέλους, δικαιώματος και εισφοράς, υπήρξαν προβλήματα σχετικά με τις χρεώσεις, τόσο από τις Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης και Αποχέτευσης (Δ.Ε.Υ.Α.) του ν. 1069/1980, όσο και από την ΕΥΔΑΠ ΑΕ, την ΕΥΑΘ ΑΕ και την ΔΕΥΑΜ Βόλου. Αυτό αντιμετωπίστηκε με την έκδοση των γνωμοδοτήσεων με αριθμούς 456/2001, 544/2002, 25/2003, 270/2003, 389/2011, 118/2016 του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και την αποδοχή τους από τον ερωτώντα Υπουργό.

2. Ζήτημα προέκυψε και ως προς το εάν τα οικήματα στέγασης Αξιωματικών-Υπαξιωματικών εμπίπτουν στην έννοια του Δημοσίου, ώστε να απολαύουν των προβλεπόμενων από το άρθρο 82 του Β.Δ. 24.9/ 1958 απαλλαγών. Συγκεκριμένα: Οι Δήμοι Λαρισαίων, Καλαμάτας και Λήμνου απαιτούν τέλη για την απόρριψη των Αστικών Στερεών Αποβλήτων στα συγκροτήματα κατοικιών προσωπικού της Πολεμικής Αεροπορίας, αναφέροντας ότι οι εν λόγω οικισμοί στέγασης του στρατιωτικού προσωπικού, μπορεί να εντάσσονται και να ανήκουν σε περιοχές του Δημοσίου, ωστόσο δεν αποτελούν, ούτε λειτουργούν ως Υπηρεσίες του Δημοσίου, ενώ τα απορρίμματα προέρχονται από την ιδιωτική ζωή του προσωπικού και ως εκ τούτου δεν μπορεί να τεκμηριωθεί η απαλλαγή τους από την καταβολή των υπόψη τελών.

3. Ειδικότερα: α) Η Διεύθυνση Οικονομικών Υποθέσεων Αεροπορικής Βάσης Λάρισας, έχει υπογράψει σύμβαση καθαριότητας με τον Δήμο Λαρισαίων για τα ΟΣΕΑΥ της 110ης ΠΜ Λάρισας έναντι 1000 ευρώ μηνιαίως, το οποίο βαρύνει τους διαμένοντες με παρακράτηση των χρεώσεων μέσω της μισθοδοσίας. Για τα τελευταία χρόνια, που υπάρχουν στοιχεία, η αποκομιδή των στερεών αποβλήτων γινόταν βάσει τριετών συμβάσεων, μεταξύ της 110 ΠΜ και του Δήμου. Η προηγούμενη σύμβαση προέβλεπε καταβολή αντιτίμου 2.200 ευρώ μηνιαίως, β) Η 130 ΣΜ (Λήμνος) δεν έχει υπογράψει για το τρέχον έτος σύμβαση με τον Δήμο Λήμνου, ο οποίος όμως εκτελεί κανονικά την αποκομιδή των απορριμμάτων. Τα προηγούμενα χρόνια (από το έτος 2009) υπέγραφε σύμβαση με τον Δήμο Λήμνου για την αποκομιδή και μεταφορά στον προκαθορισμένο χώρο υγειονομικής ταφής των απορριμμάτων και την πλήση των κάδων απορριμμάτων, από τους χώρους του οικισμού «Ανε.....», που βρίσκεται στην εδαφική περιφέρεια της δημοτικής

κοινότητας Μούδρου. Η τελευταία ετήσια σύμβαση προέβλεπε για το έτος 2015 ετήσιο αντίτιμο 8.000 ευρώ. Για την πληρωμή του παρακρατείται το αναλογούν ποσό από τους διαμένοντες μέσω της μισθοδοσίας, γ) Η 120 ΠΕΑ (Καλαμάτα) μέχρι το έτος 2002 προέβαινε στην εξόφληση των χρεώσεων προς τον Δήμο Καλαμάτας, οι οποίες βάρυναν τους διαμένοντες. Μετά την έκδοση της υπ' αριθμ.456/2001 Γνωμοδότησης του Ν.Σ.Κ. περί απαλλαγής των στρατιωτικών Μονάδων από την καταβολή δημοτικών τελών και την αποδοχή της από ΥΕΘΑ, η Μονάδα σταμάτησε να παρακρατεί το ποσό από τους διαμένοντες και να εξοφλεί τις χρεώσεις στο Δήμο, ο οποίος συνεχίζει να επιβαρύνει την Μονάδα, θεωρώντας ότι τα οικήματα δεν αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της Μονάδας, έτσι ώστε να απαλλάσσονται από την καταβολή του δημοτικού τέλους. Οι βεβαιωμένες οφειλές σε βάρος της 120 ης ΠΜ για το διάστημα από 1-1-2003 μέχρι 31-12-2015 ανέρχονται στο ποσό των 129.767,55 ευρώ (κύρια οφειλή 70.050,63 ευρώ και προσαυξήσεις εκπρόθεσμης καταβολής 59.716,92 ευρώ). Τόσο τα ευρισκόμενα εντός των μονάδων οικήματα (κυριότητας της Πολεμικής Αεροπορίας), όσο και τα ευρισκόμενα εκτός των μονάδων (κυριότητας του ΤΑΑ), δεν επιβαρύνονται με τέλη αποκομιδής απορριμμάτων, καθώς ο λογαριασμός της ΔΕΗ εκδίδεται στο όνομα της Πολεμικής Αεροπορίας. Τα μισθωμένα οικήματα ιδιωτών για τη στέγαση στελεχών δεν επιβαρύνονται με τέλη αποκομιδής απορριμμάτων μέσω των λογαριασμών της ΔΕΗ, καθώς έχουν χαρακτηριστεί ως κτήρια δημοσίου.

4. Το Υπουργείο, θεωρεί ότι στον όρο Στρατιωτική Μονάδα συμπεριλαμβάνονται και τα οικήματα στέγασης του προσωπικού, διότι εντάσσονται στο γενικότερο επιχειρησιακό πλαίσιο της Μονάδας και λειτουργούν ομοίως προς κάλυψη αναγκών επιχειρήσεων-ετοιμότητας σε περίοδο ειρήνης, κρίσης, έντασης και πολέμου. Συνεπώς, άποψη του ΥΠΕΘΑ είναι ότι, στα πλαίσια εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 82 του β.δ.24.9/1958, σε συνδυασμό με τη 389/2011 γνωμοδότηση του Ν.Σ.Κ., η οποία έχει γίνει αποδεκτή από τον κ. ΥΕΘΑ, τα οικήματα στέγασης του στρατιωτικού προσωπικού απαλλάσσονται από την καταβολή των τελών αποκομιδής απορριμμάτων, εμπίπτοντας στην έννοια του Δημοσίου.

5. Η πραγματική κατάσταση στο θέμα της στέγασης των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων, στα τρία όπλα είναι η ακόλουθη:

Α) Όσον αφορά στο ΓΕΣ: Σύμφωνα με το άρθρο 1 του ΑΝ.1291/1938, προβλέπεται η ανέγερση στρατιωτικών κτιρίων σε παραμεθόριες ή άλλες Φρουρές της Βορείου Ελλάδος για τη στέγαση των αξιωματικών και των οικογενειών τους, με μέριμνα του Υπουργείου και ανάλογα με τις υφιστάμενες ανάγκες. Σύμφωνα με το άρθρο 4 του Α.Ν.1291/1938, η κυριότητα των ανεγερθησομένων κτιρίων, η νομή και η διαχείριση ανήκει στο Ταμείο Εθνικής Άμυνας (ΤΕΘΑ). Σύμφωνα με το άρθρο 2 του ιδίου αναγκαστικού νόμου η κατασκευή των εν λόγω κτιρίων γίνεται με βάση τη νομοθεσία που διέπει την εκτέλεση των στρατιωτικών έργων (ν.3669/2008, εφόσον ο ν.3132/1955 έχει καταργηθεί από το άρθρο 28 του ν.1418/1984, κατά το μέρος που αναφέρεται στην κατασκευή έργων). Οι διαμένοντες στα οικήματα συνάπτουν ατομική ιδιωτική σύμβαση με πάροχο για την παροχή ηλεκτρικού ρεύματος και οι λογαριασμοί επιβαρύνονται με δημοτικά τέλη. Επίσης, τα μισθωμένα οικήματα ιδιωτών για τη στέγαση στελεχών επιβαρύνονται με τέλη αποκομιδής απορριμμάτων, μέσω των λογαριασμών της ΔΕΗ και πληρώνονται από τα στελέχη.

Β) Όσον αφορά στο ΓΕΝ: Για την κάλυψη αναγκών στέγασης του προσωπικού του, διατίθενται οικήματα στον Ναύσταθμο Κρήτης (ΝΚ), τα οποία ανήκουν στην κυριότητα του Δημοσίου, ενώ το Πολεμικό Ναυτικό κατέχει το δικαίωμα χρήσης. Από το 1967 που ολοκληρώθηκε η απαλλοτρίωση των σχετικών εκτάσεων της περιοχής του Ναυστάθμου Κρήτης ξεκίνησαν οι διαδικασίες ανέγερσης πολυκατοικιών και οικημάτων στέγασης αξιωματικών και υπαξιωματικών, για την εξυπηρέτηση των αναγκών τους, με βάση τις ισχύουσες τότε διατάξεις περί στρατιωτικών- δημοσίων έργων (Ν.3132/1955, Ν.Δ.1266/1972, Π.Δ.475/1976, Π.Δ. 217 /1973). Επίσης, για την κάλυψη στέγασης του προσωπικού του Π.Ν. μισθώνονται από ιδιώτες 20 κλίνες σε 10 διαμερίσματα και 20 κλίνες σε επιπλωμένα δωμάτια στη Ν. Λέσβο, καθώς και 15 συνολικά δίκλινα διαμερίσματα σε ξενοδοχεία στη Ν. Σάμο. Η αποκομιδή των απορριμμάτων του οικισμού του Ν.Κ εκτελείται από τον Δήμο Χανίων, χωρίς να επιβαρύνεται ο Ν.Κ ή οι ένοικοι του Οικισμού (εκτός δύο νατοϊκών διευθύνσεων που εξυπηρετούν το στόλο τρίτων χωρών και τα υπόψη ποσά επιβαρύνουν τον νατοϊκό Π/Υ). Όσον αφορά στα τέλη αποχέτευσης ο Οικισμός στον Ν.Κ. υδροδοτείται από ιδιόκτητο δίκτυο του Π.Ν και έτσι η Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης και Αποχέτευσης εκδίδει μηδενικό τιμολόγιο (εκτός των νατοϊκών διευθύνσεων). Τα μισθωμένα οικήματα ιδιωτών για

ΓΧ

τη στέγαση στελεχών δεν επιβαρύνονται με τέλη αποκομιδής απορριμμάτων μέσω των λογαριασμών της ΔΕΗ, καθώς έχουν χαρακτηριστεί ως κτήρια δημοσίου. Γ) Όσον αφορά στο ΓΕΑ: Υφίστανται δύο κατηγορίες Οικημάτων Στέγασης (ΟΣΕΑΑΥ) όσον αφορά στο ιδιοκτησιακό καθεστώς. Τα υπάρχοντα ή κατασκευασθέντα που βρίσκονται εντός των απαγορευμένων ζωνών των Αεροπορικών περιοχών-Μονάδων της Π.Α., σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του ν.3960/1959 και Α.Ν.1400/1938 υπόκεινται στο Υπουργείο Οικονομικών και περιήλθαν στη χρήση της Π.Α. με αναγκαστικές απαλλοτριώσεις υπέρ Δημοσίου με δαπάνες του. Τα ανωτέρω οικήματα κατασκευάστηκαν με πόρους της Π.Α. και τελούν υπό την αποκλειστική διαχείριση του Ταμείου Αεροπορικής Άμυνας (ΤΑΑ). Στην κατηγορία αυτή ανήκει η πλειονότητα των Οικημάτων Στέγασης Εγγάμων Αξιωματικών, Ανθυπασπιστών, Υπαξιωματικών (εφεξής ΟΣΕΑΑΥ) των Μονάδων συμπεριλαμβανομένων και αυτών επ' αφορμή των οποίων διενεργήθηκε το ερώτημα προς το Ν.Σ.Κ. (110 Π.Μ (Λάρισα), 120ΠΕΑ(Καλαμάτα) και 130Σ.Μ(Λήμνος). Τα ΟΣΕΑΑΥ που βρίσκονται εκτός Μονάδων της Π.Α., τα οποία είναι πλήρους κυριότητας ΤΑΑ και προήλθαν από δωρεές-κληρονομίες υπέρ της Π.Α. ή υπέρ του ΤΑΑ (άρθρο 3 του ν.3960/1959), με ειδικό σκοπό την ανέγερση οικημάτων στέγασης προσωπικού της Πολεμικής Αεροπορίας ή από αγορές με διαθέσιμα του ΤΑΑ (άρθρο 27 ν.3960/1959), με σκοπό την ανέγερση οικημάτων στέγασης προσωπικού της Πολεμικής Αεροπορίας. Τα εν λόγω ακίνητα, διατέθηκαν στην Π.Α., η οποία με μεριμνά της και αποκλειστικά με δικούς της πόρους, κατασκεύασε οικήματα. Και στις δύο ως άνω κατηγορίες οικημάτων η Πολεμική Αεροπορία εφαρμόζει τον ΚΠΑ Δ-7/2008 (Κανονισμό Οργάνωσης και Λειτουργίας ΟΑΣΕΑΑΥ).

6. Συμπερασματικά, τα οικήματα για τη στέγαση των στελεχών των Ε.Δ. ανήκουν, είτε στην κυριότητα του Δημοσίου με το Γενικό Επιτελείο να κατέχει το δικαίωμα χρήσης, είτε στο ΤΕΘΑ-ΤΑΑ (ΝΠΔΔ, εποπτευόμενα από το ΥΠΕΘΑ). Η κατασκευή τους έγινε με βάση τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις περί στρατιωτικών - δημοσίων έργων. Όσον αφορά στην καταβολή δημοτικών τελών και ειδικότερα των τελών αποκομιδής απορριμμάτων οι διαμένοντες σε οικήματα του ΓΕΝ και του ΓΕΑ δεν επιβαρύνονται με δημοτικά τέλη, μέσω της ΔΕΗ ή απευθείας από το Δήμο, εκτός από τις τρεις Μονάδες της Π.Α. εντός

των οποίων βρίσκονται τα οικήματα, όπως αναλυτικά προαναφέρθηκε. Για το ΓΕΣ, οι διαμένοντες στα οικήματα συνάπτουν ατομική ιδιωτική σύμβαση με πάροχο για την παροχή ηλεκτρικού ρεύματος και οι λογαριασμοί επιβαρύνονται με δημοτικά τέλη.

Ενόψει των ανωτέρω, η Υπηρεσία έθεσε το εξεταζόμενο ερώτημα:

ΤΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

7. Στα άρθρα 1,19,21,22, στις παραγράφους 1,2 και 6 του άρθρου 82, [όπως αυτό ισχύει μετά την αντικατάστασή του με το άρθρο 60 του ν.1416/1984(Α'18) και την τροποποίησή του με το εδάφιο α' της παρ.26 του άρθρου 7 του ν.2307/1995(Α'113), το άρθρο 46 παρ.2 του ν.4301/2014(Α'223) και τέλος το άρθρο 13 του ν.4337/2015 (Α'129)] και στο άρθρο 94 του β. δ. 24-9 /20-10-1958 «Έσοδα δραστηριοτήτων κλπ. ΟΤΑ» (Α'171)ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

«Άρθρο 1. ΕΣΟΔΑ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Ι. Τακτικά, προερχόμενα:α)...β) εκ των τελών και δικαιωμάτων, γ) εκ φόρων και δ) ...ΙΙ. Έκτακτα, προερχόμενα: α...)

Άρθρο 19.1. Εις τους ποιούμενους χρήσιν δημοτικών ή κοινοτικών κτημάτων, έργων ή υπηρεσιών ο δήμος ή η κοινότης δικαιούται να επιβάλει τέλη ή δικαιώματα, οριζόμενα δι'αποφάσεως του συμβουλίου...

Άρθρο 21.1. Δια τας υπό του δήμου ή κοινότητος παρεχομένας υπηρεσίας καθαριότητος των οδών, πλατειών και κοινοχρήστων εν γένει χώρων, της περισυλλογής, αποκομιδής και διαθέσεως απορριμμάτων, ως και της κατασκευής και λειτουργίας κοινοχρήστων αφοδευτηρίων, επιβάλλεται τέλος οριζόμενον δι' αποφάσεως του συμβουλίου, υποκειμένης... 5. Το τέλος καθαριότητος και αποκομιδής απορριμμάτων βαρύνει τον ποιούμενον χρήσιν των ακινήτων... Εάν το ακίνητον τελή υπό μίσθωσιν, το τέλος καταβάλλεται υπό του εκμισθωτού, εντός της κατά το προηγούμενον εδάφιον προθεσμίας όστις και εισπράττει τούτο παρά του μισθωτού. Εις ας περιπτώσεις δεν καθίσταται δυνατή η βεβαίωσις του τέλους εις βάρος του εκμισθωτού τούτο βεβαιούται εις βάρος του μισθωτού. Η μη καταβολή υπό του μισθωτού του τέλους εις τον εκμισθωτήν αποτελεί λόγον εξώσεως και παρέχει εις τούτον το δικαίωμα να ζητήσει την έξωσιν του μισθωτού κατά τας διατάξεις του Νόμου ΒΧΗ 6...

Άρθρο 22. Δια τας δαπάνας εγκαταστάσεων, συντηρήσεως και ηλεκτρικής ενέργειας προς φωτισμόν των κοινοχρήστων χώρων επιτρέπεται δι'αποφάσεως του

συμβουλίου υποκειμένης εις την έγκρισιν του νομάρχου, η επιβολή υπέρ του δήμου ή κοινότητος τέλους μη δυναμένου να υπερβή τα τριάκοντα τοις εκατόν του εκάστοτε επιβαλλόμενου τέλους καθαριότητας.

Άρθρο 82. Απαλλαγές από δημοτικούς και κοινοτικούς φόρους, τέλη δικαιώματα και εισφορές.

1. Απαλλάσσονται από κάθε δημοτικό ή κοινοτικό φόρο, τέλος, δικαίωμα και εισφορά: α) το ελληνικό δημόσιο και οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, β) οι ιεροί ναοί και γ) εκείνοι οι οποίοι έχουν φορολογικές απαλλαγές και συμβάσεις που έχουν συνάψει με το δημόσιο, εφόσον οι συμβάσεις αυτές κυρώθηκαν με νόμο και αναφέρουν ρητά την απαλλαγή από δημοτικούς και κοινοτικούς φόρους, τέλη, δικαιώματα και εισφορές.

2. Από τα ανταποδοτικά τέλη, που επιβάλλουν οι δήμοι και οι κοινότητες, δεν απαλλάσσονται αυτοί που αναγράφονται στην περίπτωση γ της προηγούμενης παραγράφου καθώς και το ελληνικό δημόσιο από το τέλος ύδρευσης.....

6. Ειδικές διατάξεις που θεσπίζουν απαλλαγές από δημοτικούς και κοινοτικούς φόρους, τέλη, δικαιώματα και εισφορές καταργούνται.

Άρθρο 94.1. Πάσα διάταξις γενική ή ειδική ρυθμίζουσα τα δια του παρόντος διεπόμενα θέματα καταργείται....».

8. Στα άρθρα 1, 4 και 12 του ν.25/1975 «Τέλη ΟΤΑ είσπραξη από τη ΔΕΗ» (ΦΕΚ Α'74), ορίζονται τα ακόλουθα:

«Άρθρον 1. Τα κατά την κειμένην νομοθεσίαν τέλη καθαριότητας και αποκομιδής απορριμμάτων και φωτισμού υπέρ των δήμων και κοινοτήτων καθορίζονται δι' έκαστον εστεγασμένον ή μη χώρον ανά μετρητήν παροχής ηλεκτρικού ρεύματος προς φωτισμόν παρά της ΔΕΗ και εξευρίσκεται δια πολλαπλασιασμού των τετραγωνικών μέτρων της επιφανείας του χώρου τούτου επί συντελεστήν οριζόμενον εις ακεραίας μονάδας δραχμών δι' αποφάσεως του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου, εγκρινομένης υπό του νομάρχου.

Άρθρον 4. Τα τέλη καθαριότητας και φωτισμού βαρύνουν τον υπόχρεον εις πληρωμήν του λογαριασμού καταναλισκομένου ηλεκτρικού ρεύματος και συνεισπράττονται μετ' αυτού ενιαίως υπό της ΔΕΗ διά δόσεων ίσων προς τον αριθμόν των εκδιδομένων κατ' έτος λογαριασμών».

Άρθρον 12. Καταργούνται: 1..... 5. Πάσα ετέρα διάταξις αντικειμένη εις τας διατάξεις του παρόντος».

9. Στην παράγραφο 12 του άρθρου 25 του ν.1828/1989 «Αναμόρφωση φορολογίας εισοδήματος, τέλη, φόρος κατανάλωσης κλπ (Α'2)», ορίζονται τα ακόλουθα: «Άρθρο 25....12. Τα τέλη καθαριότητας και φωτισμού, που προβλέπονται από τις διατάξεις των άρθρων 21 και 22 του β.δ. 24.9/20.10.1958 (ΦΕΚ Α' 171) και του άρθρου 4 του ν. 1080/1980 (ΦΕΚ Α' 246), ενοποιούνται σε ενιαίο ανταποδοτικό τέλος. Το τέλος αυτό επιβάλλεται με απόφαση του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου για την αντιμετώπιση των δαπανών παροχής υπηρεσιών καθαριότητας και φωτισμού, καθώς και κάθε άλλης δαπάνης από παγίως παρεχόμενες στους πολίτες δημοτικές ή κοινοτικές υπηρεσίες ανταποδοτικού χαρακτήρα. Για τον καθορισμό του συντελεστή του τέλους και τη διαδικασία βεβαίωσης και είσπραξης του τέλους αυτού εφαρμόζονται οι διατάξεις του ν. 25/1975 (Α' 74) όπως τροποποιήθηκαν με το ν. 429/1976 (Α' 235) και του άρθρου 5 του ν. 1080/1980».

10. Στον ν 3979/2011 «Για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση/ ΟΤΑ /Υπ. Πολιτισμού κλπ. διατάξεις» και στο άρθρο 43 με τίτλο Ρυθμίσεις οικονομικών θεμάτων Ο.Τ.Α ορίζονται τα εξής: «1.α. Όπου στις διατάξεις των νόμων 25/1975 (Α' 74), 429/1976 (Α' 235), 1080/1980 (Α' 246), 2130/1993 (Α' 62) και στο άρθρο 9 του ν. 3854/2010 (Α' 94) αναφέρεται η ΔΕΗ, νοούνται οι προμηθευτές ηλεκτρικής ενέργειας, δηλαδή η ΔΕΗ ή ο εκάστοτε εναλλακτικός προμηθευτής ηλεκτρικής ενέργειας. β. Τα δημοτικά τέλη καθαριότητας και φωτισμού κατά τα προβλεπόμενα στις διατάξεις του ν. 25/1975, ο φόρος ηλεκτροδοτούμενων χώρων του άρθρου 10 του ν. 1080/1980 και το τέλος ακίνητης περιουσίας του άρθρου 24 του ν. 2130/1993, βαρύνουν τον υπόχρεο σε πληρωμή του λογαριασμού καταναλισκόμενου ηλεκτρικού ρεύματος και συνεισπράττονται από τη ΔΕΗ ή από τον εναλλακτικό προμηθευτή ηλεκτρικού ρεύματος, σε δόσεις ίσες με τον αριθμό των ετήσιων λογαριασμών. Για το σκοπό αυτόν εκδίδεται ενιαίος λογαριασμός για κάθε υπόχρεο. Για λογαριασμούς που εκδίδονται για χρονικό διάστημα μικρότερο ή μεγαλύτερο της εκάστοτε ορισμένης χρονικής περιόδου, που προσδιορίζεται από τους νομίμως υπόχρεους, ενεργείται από τη ΔΕΗ ή από τον εκάστοτε εναλλακτικό προμηθευτή ανάλογη χρέωση των εν λόγω ποσών. Οι πραγματοποιούμενες από τη ΔΕΗ ή τον εκάστοτε εναλλακτικό προμηθευτή εισπράξεις αποδίδονται στο δικαιούχο δήμο, βάσει σχετικής εκκαθαριστικής κατάστασης εντός του δεύτερου μήνα από τη λήξη του μήνα στον οποίο λογιστικώς ανήκουν οι λογαριασμοί. Οι προμηθευτές ηλεκτρικής ενέργειας μπορούν να παρέχουν στο δικαιούχο δήμο χρηματικές προκαταβολές έναντι των

προς απόδοση εισπραττόμενων τελών. Αν ο υπόχρεος δεν καταβάλει τα ανωτέρω συνεισπραττόμενα ποσά, ο προμηθευτής ηλεκτρικής ενέργειας προβαίνει σε διακοπή της παροχής του ηλεκτρικού ρεύματος και δεν το επανασυνδέει μέχρι να εξοφληθεί το οφειλόμενο ποσό. Αν δεν ζητηθεί από τον υπόχρεο η επανασύνδεση του ρεύματος μέσα σε τρεις μήνες από τη διακοπή του, ο προμηθευτής ηλεκτρικής ενέργειας γνωστοποιεί στον οικείο δήμο τα στοιχεία των οφειλών του, προκειμένου αυτός να προβεί στην είσπραξη τους. Κατά τα λοιπά ισχύουν οι ρυθμίσεις των νόμων 25/1975, 429/1976, 1080/1980 και 2130/1993. γ. Ο διαχειριστής του δικτύου διανομής ηλεκτρικής ενέργειας και η ΔΕΗ υποχρεούνται να παρέχουν στους εναλλακτικούς προμηθευτές τα στοιχεία τιμολόγησης και εν γένει τα δεδομένα που αφορούν στους αντισυμβαλλομένους των ανωτέρω προμηθευτών και τα οποία τηρούνται για τη συνείσπραξη των ποσών της παραγράφου β'. Οι ανωτέρω υποχρεούνται να ενημερώνουν τα στοιχεία που τηρούνται για τη συνείσπραξη των ποσών της περίπτωσης β', σύμφωνα με τις διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας, κατόπιν σχετικής γνωστοποίησης από τους δήμους. Ο διαχειριστής του δικτύου διανομής ηλεκτρικής ενέργειας και οι προμηθευτές ηλεκτρικής ενέργειας υποχρεούνται να διαβιβάζουν αμελλητί τα ανωτέρω στοιχεία τιμολόγησης και εν γένει τα δεδομένα των υπόχρεων που τηρούνται για τη συνείσπραξη των ποσών της παραγράφου β', προς τους οικείους δήμους, κατόπιν αιτήματος των τελευταίων...».

11. Με τη Γνωμοδότηση με αριθμό 456/2001 του Α' Τμήματος του Ν.Σ.Κ., έγινε δεκτό ότι οι στρατιωτικές μονάδες, ως ανήκουσες στο Δημόσιο, δεν είναι υποχρεωμένες να καταβάλουν τέλη αποκομιδής απορριμμάτων στους Ο.Τ.Α, με τη Γνωμοδότηση με αριθμό 389 / 2011 της Α' Ολομέλειας του Ν.Σ.Κ, έγινε δεκτό ότι οι στρατιωτικές μονάδες απαλλάσσονται από κάθε δημοτικό ή κοινοτικό φόρο, τέλος, δικαίωμα και εισφορά, αλλά και από τα ανταποδοτικά τέλη, υποχρεούμενες μόνο στην καταβολή του τέλους ύδρευσης, και κατά συνέπεια, απαλλάσσονται και από τα επιβαλλόμενα από τους ΦΟΣΔΑ ανταποδοτικά τέλη απόρριψης των στερεών αποβλήτων και τέλος, με τη Γνωμοδότηση με αριθμό 118/2016 του Στ' Τμήματος του Ν.Σ.Κ., έγινε δεκτό, ότι το ΥΕΘΑ και οι στρατιωτικές του μονάδες, απαλλάσσονται από την καταβολή του τέλους χρήσης υπονόμου, που επιβάλλεται από την ΕΥΔΑΠ ΑΕ, την ΕΥΑΘ ΑΕ και την ΔΕΥΑΜ Βόλου.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ-ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

Από τις προπαρατεθείσες διατάξεις, προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

12. Κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 82§1α' του β. δ της 24.9/20.10.1958 (Α'171), όπως η διάταξη αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 60 του ν. 1416/1984 (Α'18), το Δημόσιο απαλλάσσεται από κάθε δημοτικό ή κοινοτικό φόρο, τέλος, δικαίωμα και εισφορά, αλλά και από τα ανταποδοτικά τέλη, υποχρεούμενο μόνο στην καταβολή του τέλους ύδρευσης (βλ. Γνωμ. ΝΣΚ 389 / 2011(Ολομ.), 118/2016, 456/2001, 270/2003). Αυτή η απαλλαγή που θεσπίζεται υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου, αναφέρεται αποκλειστικά στο νομικό πρόσωπο του Δημοσίου και όχι σε εξομοιούμενα, σύμφωνα με άλλες διατάξεις, προς το Δημόσιο ή σε αυτοτελή νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.

13. Εξάλλου, από τη διάταξη του άρθρου 82 του β. δ της 24.9/20.10.1958, σε συνδυασμό με τη διάταξη του άρθρου 94 του ίδιου διατάγματος, προκύπτει ότι τα πρόσωπα που απολαύουν των σχετικών απαλλαγών καθορίστηκαν κατά τρόπο αποκλειστικό, αφού από της ισχύος τους, καταργείται κάθε γενική ή ειδική απαλλακτική διάταξη (βλ. ΔΕΑΘ 2321/2013 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ) Τα συμπεράσματα αυτά ενισχύονται και από τη σταθερή και πάγια νομολογία (ΣτΕ 1153/91, 4146/87, 595/84, 1937/1981, ΑΠ 393/1980 (Ολομ.).

14. Περαιτέρω προκύπτει από τις προαναφερόμενες διατάξεις των άρθρων 21 και 22 του β. δ. 24-9/20.10.1958 (Α'171) και του άρθρου 4 του ν. 1080/1980 (Α' 246), που αφορούν στα επιβαλλόμενα από τους δήμους τέλη, ότι τα τέλη καθαριότητας και φωτισμού που ενοποιήθηκαν σε ενιαίο ανταποδοτικό τέλος με το άρθρο 25 του ν. 1828/1989, είναι ανταποδοτικό (ΣτΕ 1323/13, 2185/12 κ.α.) και επιβάλλεται για παρεχόμενες από τους δήμους ή τις κοινότητες υπηρεσίες καθαριότητας των οδών, πλατειών και κοινοχρήστων εν γένει χώρων, περισυλλογής, αποκομιδής και διάθεσης απορριμμάτων, κατασκευής και λειτουργίας κοινόχρηστων αποχωρητηρίων, καθώς και για δαπάνες φωτισμού των κοινοχρήστων χώρων.

15. Από της ισχύος των άρθρων 4 και 12 παρ. 5 του ν. 25/1975 «Τέλη ΟΤΑ είσπραξη από τη ΔΕΗ» (Α'74), ως υποκείμενο της υποχρέωσης για την πληρωμή των δημοτικών τελών καθαριότητας και φωτισμού, ορίστηκε αυτός που συνάπτει σύμβαση με τον πάροχο του ηλεκτρικού ρεύματος και είναι υπόχρεος σε πληρωμή του λογαριασμού καταναλισκομένου ηλεκτρικού ρεύματος και όχι ο χρήστης του ακινήτου που προέβλεπε η καταργηθείσα διάταξη του άρθρου 21 παρ. 5 του Β.Δ. 24-9/20-10-1958. Τα τέλη αυτά επιβάλλονται στον υπόχρεο για την πληρωμή του

ΓΧ

ηλεκτρικού ρεύματος, για τους χώρους που ηλεκτροδοτούνται, εφόσον ο Δήμος, στην διοικητική περιφέρεια του οποίου διαμένει ή ασκεί επαγγελματική δραστηριότητα ο υπόχρεος, διατηρεί υπηρεσία καθαριότητας και φωτισμού, την οποία παρέχει σε αυτούς, ανεξάρτητα από την χρησιμοποίηση των ως άνω υπηρεσιών του Δήμου, (πρβλ. Σ.Τ.Ε, 1323/2013, 585/2011, 796/ 2004, 2003/1983, ΔΕΑΘ 2316/2013 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ)

16. Περαιτέρω, από τη συνδυασμένη ερμηνεία των ανωτέρω διατάξεων καθώς και των άρθρων 1,19,22 και 82 του Β.Δ. 24-9/1958 – όπως ισχύουν σήμερα- του άρθρου 43 παρ. 1β' του ν. 3979/2011«Για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση / ΟΤΑ /Υπ. Πολιτισμού κλπ. διατάξεις», της πάγιας ερμηνείας και εφαρμογής των ανωτέρω άρθρων από τα δικαστήρια (βλ. 2047/1993, 4146/1987 ΣτΕ, 1861/2012 ΔΕΑ) καθώς και των όσων έγιναν δεκτά με τις γνωμοδοτήσεις του Ν.Σ.Κ. 456/01, 389/2011 και 118/2016 -ότι δηλαδή οι στρατιωτικές μονάδες, ως ανήκουσες στο Δημόσιο, απαλλάσσονται από κάθε δημοτικό ή κοινοτικό φόρο, τέλος, δικαίωμα και εισφορά, αλλά και από τα ανταποδοτικά τέλη- προκύπτει ότι από της ισχύος του ν. 25/1975 και εφεξής, κρίσιμο στοιχείο για να διαγνωσθεί εάν συντρέχει περίπτωση απαλλαγής από τα εν λόγω δημοτικά τέλη, είναι η ιδιότητα αυτού που συνάπτει τη σύμβαση με τον πάροχο του ηλεκτρικού ρεύματος (ΔΕΗ ή τον εναλλακτικό πάροχο μετά την ισχύ του άρθρου 43 παρ. 1β' ν.3979/2011) και υποχρεούται να πληρώσει τον λογαριασμό (ΣτΕ 1323/13, 585/11).

17. Συνεπώς, εάν το Ελληνικό Δημόσιο (ή υπηρεσία αυτού που δεν διαθέτει ίδια νομική προσωπικότητα), είναι συμβαλλόμενο στη σύμβαση με τον πάροχο του ηλεκτρικού ρεύματος και υπόχρεο πληρωμής του λογαριασμού καταναλισκομένου ηλεκτρικού ρεύματος -δεδομένου ότι τα τέλη αυτά εισπράττονται με τον λογαριασμό – τότε συντρέχει λόγος απαλλαγής αυτού από τα εν λόγω δημοτικά τέλη, κατ' εφαρμογή του άρθρου 82 παρ. 1 του Β.Δ. 24-9/1958 και μάλιστα τόσο για τα οικήματα που χρησιμοποιούνται για τη στέγαση των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και βρίσκονται εντός των στρατιωτικών μονάδων, όσο και για αυτά που βρίσκονται εκτός αυτών.

18. Η ως άνω παραδοχή, δεν παρεμποδίζει, τόσο τις αρμόδιες υπηρεσίες των Ενόπλων Δυνάμεων να προσδιορίσουν οφειλόμενη αποζημίωση χρήσης για τα ακίνητα που παραχωρούνται στο μόνιμο προσωπικό (και τις οικογένειές τους) για κάλυψη των στεγαστικών αναγκών τους, στην οποία μπορεί να

συμπεριλαμβάνονται και άλλες δαπάνες (φωτισμού, ύδρευσης, καθαριότητας κλπ.), όσο και τα στελέχη των ΕΔ που διαμένουν σε οικήματα εκτός των στρατιωτικών μονάδων, να συνάπτουν ατομική ιδιωτική σύμβαση με πάροχο για την παροχή ηλεκτρικού ρεύματος και μέσω των λογαριασμών της ΔΕΗ να επιβαρύνονται με δημοτικά τέλη που πληρώνονται από τους ίδιους. Επίσης, δεν αποκλείει την περίπτωση να συμφωνηθούν με τον οικείο Δήμο πρόσθετες υπηρεσίες που θα βαρύνουν αναλογικά τους ποιούντες χρήση των ακινήτων με την καταβολή ενός μηνιαίου ποσού κλπ.

19. Με την πιο πάνω γνώμη διαφώνησε η Νομική Σύμβουλος Γαρυφαλιά Σκιάνη, (ψηφός 1), η οποία διατύπωσε την εξής άποψη: Ερμηνευτέα διάταξη είναι εκείνη του άρθρου 82 του β. δ. 24-9 /20-10-1958 περί απαλλαγής του Δημοσίου από την καταβολή των τελών, η οποία δεν φαίνεται να εθίγη από τις προαναφερθείσες διατάξεις των άρθρων 1, 4, 6 και 12 του ν. 25/1975 και της παραγράφου 1 του άρθρου 43 του ν. 3979/2011, δια των οποίων διατάξεων καθορίσθηκε η διαδικασία είσπραξης των εν λόγω τελών. Σκοπός του νομοθέτη, κατά την θέσπιση της ειδικής διάταξης του ανωτέρω άρθρου 82, ήταν και είναι, προφανώς, η απαλλαγή του Δημοσίου, όταν, και μόνον, η χρήση των στρατιωτικών οικημάτων εξυπηρετεί άμεσα το Δημόσιο συμφέρον. Έτσι, εάν η χρήση ενός στρατιωτικού οικήματος γίνεται από τα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων και των οικογενειών τους στο πλαίσιο υποχρεωτικής και διατεταγμένης στρατιωτικής υπηρεσίας και ένεκα αυτής, τότε πρέπει να θεωρηθεί ότι από τη χρήση αυτή εξυπηρετείται άμεσα το δημόσιο συμφέρον, οπότε, κατ' επέκταση και κατ' εφαρμογή πλέον των προαναφερθεισών διατάξεων των νόμων 25/1975 και 3979/2011, πρέπει να φέρεται αυτό ως συμβαλλόμενο με την ΔΕΗ ή άλλον πάροχο ηλεκτρικής ενέργειας, απαλλασσόμενο όμως (το Δημόσιο) της καταβολής φόρων, τελών, κλπ., κατ' εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 82 του Β.Δ. 24-9/1958 (Α' 171). Εάν όμως η χρήση των στρατιωτικών οικημάτων, είτε αυτά ευρίσκονται στο χώρο των στρατιωτικών μονάδων είτε σε διαφορετικό χώρο, γίνεται από τους ενοίκους στρατιωτικούς των Ενόπλων Δυνάμεων και τις οικογένειές τους, αποκλειστικά για κάλυψη των ιδιωτικών, στεγαστικών τους αναγκών, τότε οι ένοικοι στρατιωτικοί δεν απολαύουν των σχετικών απαλλαγών από δημοτικά τέλη πρέπει δε να συμβάλλονται αυτοί με την ΔΕΗ ή άλλον πάροχο ηλεκτρικής ενέργειας και όχι το Δημόσιο, αφού, όπως προαναφέρθηκε, ο νομοθέτης, κατά την έννοια της διάταξης του άρθρου 82 του

Β.Δ. 24-9/1958 (Α' 171), δεν σκοπούσε στην απλή ονομαστική απαλλαγή του Δημοσίου αλλά στην αναγνώριση, ότι η απαλλαγή αυτή απονέμεται στο τελευταίο λόγω της χρήσης του οικήματος για λόγους αποκλειστικώς δημοσίου συμφέροντος.

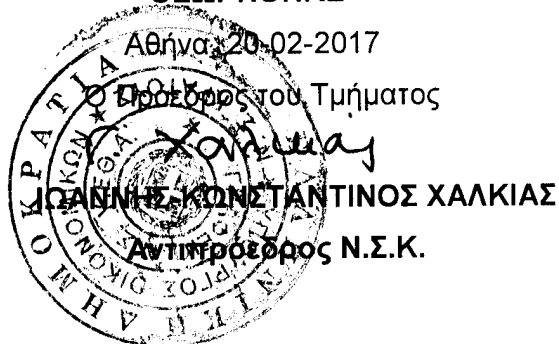
ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Με βάση τα προεκτεθέντα, στο τεθέν ερώτημα, προσήκει η εξής απάντηση:

20. Τα δημοτικά τέλη καθαριότητας και φωτισμού βαρύνουν τον υπόχρεο σε πληρωμή του λογαριασμού καταναλισκόμενου ηλεκτρικού ρεύματος, συνεισπραττόμενα από τη ΔΕΗ (ΣτΕ 1323/13, 585/11) ή, μετά την ισχύ του άρθρου 43§1β' του ν. 3979/2011, και από τον εναλλακτικό προμηθευτή ηλεκτρικού ρεύματος. Συνεπώς, εάν το Ελληνικό Δημόσιο (ή υπηρεσία αυτού που δεν διαθέτει ίδια νομική προσωπικότητα), στα οικήματα που βρίσκονται εντός ή και εκτός των στρατιωτικών μονάδων, που είτε ανήκουν, είτε έχουν μισθωθεί από αυτό, είναι συμβαλλόμενο στη σύμβαση με τον πάροχο του ηλεκτρικού ρεύματος και υπόχρεο πληρωμής του λογαριασμού καταναλισκόμενου ηλεκτρικού, τότε απαλλάσσεται από την πληρωμή των εν λόγω δημοτικών τελών κατ' εφαρμογή του άρθρου 82 παρ. 1 του Β.Δ. 24-9/1958, όπως ισχύει σήμερα..

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα, 20-02-2017

Η Εισηγήτρια

ΓΕΩΡΓΙΑ ΚΑΠΟΡΗ

Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.